

Woordenlijst (verantwoord) beleggen

In deze woordenlijst leggen we een aantal termen en begrippen uit die te maken hebben met (verantwoord) beleggen.

Actief beleggen

Op grond van een bepaalde marktvisie wordt afgeweken van de benchmark, om zo te trachten een betere performance te behalen.

AEX-index

Een index die de stemming op de Amsterdamse aandelenbeurs weergeeft. Voor de meting van deze index zijn 25 Nederlandse fondsen geselecteerd. Het belangrijkste selectie criterium van de 25 Nederlandse fondsen in de index, is het totale handelsvolume van de afgelopen drie jaar.

AFM

Afkorting van Autoriteit Financiële Markten. De AFM houdt toezicht op de informatieverstrekking door pensioenfondsen. Pensioenfondsen moeten bepaalde informatie geven aan deelnemers, ex-deelnemers en gepensioneerden. Deze informatie moet op tijd, begrijpelijk, duidelijk en juist zijn.

ALM

Afkorting van Asset Liability Management, het afstemmen van het pensioenvermogen op verplichtingen. Het uitvoeren van een ALM-studie kan een pensioenfonds of verzekeringsmaatschappij behulpzaam zijn bij het kiezen van de beleggingsmix, de wijze van financieren en/of de wijze van het verlenen van toeslagen. Een ALM-studie kent de volgende aspecten:

1. het in kaart brengen van de financiële stromen;
2. de simulatie van toekomstige financiële posities;
3. de samenhang met de economische omgeving; en
4. de vergelijking van beleidsvarianten.

ALPHA

Een maatstaf voor de afwijking (out/underperformance) van het rendement van een beleggingsportefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark. Alpha wordt gebruikt om aan te geven wat de bijdrage van de vermogensbeheerder is geweest aan het rendement van de portefeuille, omdat het rendement van de benchmark (beta), waar de beheerder geen invloed op heeft, eruit is gehaald.

Alternatieve beleggingen

Alternatieve beleggingen zijn niet-traditionele beleggingen.

Balanced mandaat

In de traditionele beleggingscategorieën belegd: aandelen en vastrentende waarden.

Bedrijfstakpensioenfonds

Een bedrijfstakpensioenfonds voert een pensioenregeling uit voor één of meer bedrijfstakken. In principe zijn alle werknemers en soms ook een aantal zelfstandigen uit die bedrijfstakken voor hun pensioen verzekerd bij dit bedrijfstakpensioenfonds. Bij een bedrijfstakpensioenfonds is meestal een groot aantal werkgevers aangesloten. Soms zijn die werkgevers volgens een CAO verplicht om zich aan te sluiten. Meestal is dat op grond van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000.

In de Vrijstellingsregeling Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 is een aantal gevallen opgenomen waarin een werkgever zich niet bij het bedrijfstakpensioenfonds hoeft aan te sluiten. Het bedrijfstakpensioenfonds voert één verplichte pensioenregeling uit voor alle werknemers in de bedrijfstak, meestal tegen een uniforme premie.

Beleggingsmix (ook wel assetmix)

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, onroerend goed en vastrentende waarden. Deze worden weer verder onderverdeeld in binnen- en buitenlandse beleggingen.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om met beleid te beleggen. Het fonds wil beleggingsrisico's zoveel mogelijk uitsluiten en een zo hoog mogelijk rendement halen. Bovendien moeten de beleggingen goed zijn afgestemd op de verplichtingen: het pensioenfonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Daarom is een juiste samenstelling van de beleggingsmix nodig.

Beleggingsrisico's

Risico's verbonden aan het beleggen; de verwachte rendementen kunnen in werkelijkheid hoger of lager uitvallen ('Rendementen uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst').

Benchmark (index)

Een objectieve maatstaf voor zowel de samenstelling als de performance van het belegde vermogen. Een benchmarkindex is een mandje van -bijvoorbeeld- een aantal aandelen. In beginsel bepaalt de totale waarde van alle uitstaande aandelen de waarde van een index; fluctuaties in de waarde van de index worden dus veroorzaakt door koersfluctuaties van de in de index opgenomen aandelen. Een bekend voorbeeld van een index die als benchmark wordt gebruikt is de AEX-index.

Bestuursamenstelling pensioenfonds

In het bestuur van een bedrijfstakpensioenfonds moeten evenveel vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties als van werknemersorganisaties uit de betreffende bedrijfstak zitting hebben. Dit noemen we: een paritaire samenstelling.

In het bestuur van een ondernemingspensioenfonds moeten de vertegenwoordigers van de deelnemende werknemers ten minste evenveel zetels bezetten als de vertegenwoordigers van de werkgever. Het bestuur van een ondernemingspensioenfonds moet dus ten minste paritair zijn samengesteld: vertegenwoordigers van de werknemers mogen méér zetels bezetten dan de vertegenwoordigers van de werkgever, maar dat is geen verplichting.

De deelnemers moeten in het bestuur van elk pensioenfonds zijn vertegenwoordigd. Bovendien mogen de statuten en reglementen van pensioenfondsen nooit bepalingen bevatten, die het bestuurslidmaatschap onbereikbaar maken voor gewezen deelnemers. Deze bepalingen over de samenstelling van besturen van pensioenfondsen zijn opgenomen in de Pensioenwet. Op grond van de Pensioenwet moeten alle (her)benoemde bestuursleden worden getoetst op deskundigheid en betrouwbaarheid. Wat onder deskundig en betrouwbaar dient te worden verstaan is nader uitgewerkt in de Pensioenwet en de hierop gebaseerde lagere regelgeving.

Bestuurstaken pensioenfonds

Het bestuur van een pensioenfonds stelt het pensioenreglement vast, bepaalt de hoogte van premies en technische voorzieningen, zorgt voor de administratie van aanspraken, beleggingen en uitkeringen, voert beleggingsbeleid uit, sluit herverzekeringsovereenkomsten af en regelt de dagelijkse gang van zaken. Het bestuur kan een deel van deze taken delegeren aan anderen, maar het blijft zelf eindverantwoordelijk.

Beursgenoteerd

Effecten die op de beurs verhandelbaar en genoteerd zijn. Zij kennen openbare prijzen en prijsvorming.

Beta

Een maatstaf die weergeeft in welke mate het rendement van een aandeel of beleggingsportefeuille kan stijgen of dalen als het rendement van de benchmark stijgt of daalt. Beta kan positief of negatief zijn, de beta van de benchmark is per definitie 1. Bijvoorbeeld: een portefeuille heeft een beta van 0,8. Een stijging van de benchmark met 1% heeft dan een stijging van 0,8% van de portefeuille tot gevolg.

Code Tabaksblad

De code Tabaksblad is een gedragscode voor beursgenoteerde bedrijven. Deze code richt zich vooral op een inzichtelijke jaarrekening, een betere verantwoording aan de Raad van Commissarissen en versterking van de zeggenschap en bescherming van de aandeelhouders.

Core-satellite

Het opbouwen van een beleggingsportefeuille met als basis een kern (core) portefeuille, die bestaat uit beleggingen die de vermogensbeheerder met een laag risico ten opzichte van de benchmark beheert. Met daaraan toegevoegd satelliet (satellite) portefeuilles met beleggingen die door de vermogensbeheerder met een hoger risico ten opzichte van de benchmark wordt beheerd. De kern zorgt in deze opbouw voor relatief lage risico's en lage kosten. Hierdoor kan aan de satelliet portefeuilles meer risico kan worden toebedeeld en kan er meer aandacht kan worden besteed aan kansen op outperformance.

Credits

Engelse benaming voor bedrijfsobligaties. Verzamelnaam voor vastrentende beleggingen die uitgegeven worden door bedrijven met uiteenlopende kredietwaardigheid (ratings).

Deelnemer

Volgens de Pensioenwet is een deelnemer een werknemer of een gewezen werknemer die op grond van een pensioenovereenkomst pensioenaanspraken verwerft jegens de pensioenuitvoerder. Een dergelijke pensioenregeling kan worden uitgevoerd door een pensioenfonds of een (levens)verzekeraar.

Deelnemersraad

De deelnemersraad is een orgaan binnen een pensioenfonds, dat het bestuur van het pensioenfonds adviseert. In een deelnemersraad van een ondernemingspensioenfonds zijn deelnemers en gepensioneerden vertegenwoordigd naar evenredigheid van hun vertegenwoordiging binnen het pensioenfonds. Bij bedrijfstakpensioenfondsen bestaat de deelnemersraad uit vertegenwoordigers van werknemersorganisaties die aan het fonds deelnemen (vakbonden) en van gewezen deelnemers en hun pensioengerechtigde nagelaten betrekkingen. De vertegenwoordigers van de diverse organisaties hebben zitting in de deelnemersraad naar evenredigheid van hun ledentallen binnen het bedrijfstakpensioenfonds.

Het bestuur van een bedrijfstakpensioenfonds is verplicht een deelnemersraad in te stellen als de organisaties waarvan het ledental binnen het fonds in totaal tenminste 5% van het totale verzekerdenbestand van dat fonds bedraagt, dit verzoeken. Wanneer een 5% van het totale verzekerdenbestand van het ondernemingspensioenfonds daarom verzoekt, moet een deelnemersraad verplicht worden ingesteld. Het bestuur van het pensioenfonds kan ook vrijwillig een deelnemersraad instellen.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds.

Dekkingstekort

Bij een dekkingstekort heeft het pensioenfonds niet meer genoeg middelen voor zijn pensioenverplichtingen en als reserve voor algemene risico's.

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB houdt toezicht op financiële instellingen, waaronder pensioenfondsen en verzekeraars. De AFM houdt toezicht op het gedrag van deze financiële instellingen.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijv. een aandeel), een referentieprijs of een index (bijv. de AEX-index). De bekendste vormen van derivaten zijn opties, futures contracten en forward contracten

Diversificatie

Diversificatie betekent het spreiden van risico's. Het spreiden van risico's kan de beleggingsportefeuille ten goede komen.

Duurzaam beleggen

Duurzaam beleggen wordt ook wel verantwoord beleggen of ethisch beleggen genoemd. Bij deze vorm van investeren kijkt men niet alleen naar financiële aspecten. Minstens zo belangrijk is hoe een bedrijf presteert op het gebied van mens, milieu en duurzaam ondernemen.

Emerging markets

Vrij vertaald: opkomende markten. Dit zijn financiële markten van ontwikkelingslanden. Kenmerk van deze markten is vaak een snelle, maar ook onstabiele economische groei. Een belegging in een emerging market wordt vaak gezien als risicovol vanwege (potentiële) politieke problemen en economische instabiliteit. Het risico, maar ook het verwachte rendement van een dergelijke belegging is daarom hoger dan van een belegging in ontwikkelde landen.

Emerging markets debt (EMD)

Obligaties, uitgegeven door bedrijven of overheden in opkomende markten. Het verwachte rendement op en het risico van dergelijke leningen is hoger dan op credits en staatsleningen.

Engagement

Met 'engagement' wordt 'betrokkenheid' bedoeld. Dit houdt in dat de vermogensbeheerder het gesprek aangaat met bedrijven waarin het PWRI belegt. Die gesprekken gaan over onderwerpen als milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur. Niet alleen de risico's en negatieve effecten komen aan de orde. Ook kijkt de vermogensbeheerder samen met het bedrijf naar kansen als gevolg van veranderende (economische) omstandigheden.

Ethisch beleggen

Ethisch beleggen wordt ook wel verantwoord beleggen of duurzaam beleggen genoemd. Bij deze vorm van investeren kijkt men niet alleen naar financiële aspecten. Minstens zo belangrijk is hoe een bedrijf presteert op het gebied van mens, milieu en duurzaam ondernemen.

Fiduciair management

Dienstverlening die bestaat uit onderliggende deelservices aangeboden door vermogensbeheerders. Aan fiduciair management wordt in de praktijk verschillende invulling gegeven. Een voorbeeld is de bundeling van strategische advisering, portefeuillemanagement, integrale rapportering, risicomanagement en client servicing. Het is een vorm van uitbesteding waarbij de fiduciaire manager handelt binnen een mandaat.

Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). De Pensioenwet bevat een aantal regels en verplichtingen op dit gebied, die pensioenfondsen moeten naleven.

Herstelplan

Plan van aanpak gericht op het herstel van het dekkingstekort of het reservetekort bij een pensioenfonds. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie van onderdekking dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij de Nederlandsche Bank te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie op grond waarvan een herstelplan moet worden opgesteld binnen drie jaar is beëindigd. Dit heet een kortetermijnherstelplan. Ook in geval van een reservetekort dient een pensioenfonds binnen drie maanden na het ontstaan hiervan een herstelplan bij de Nederlandsche Bank in te dienen, indien de actuariële- en bedrijfstechnische nota van het pensioenfonds niet voorziet in toereikende maatregelen bij een reservetekort. De termijn die in het herstelplan mag worden aangehouden voor herstel van het reservetekort bedroeg op grond van de Actuariële Principes Pensioenfonds twee tot acht jaar, afhankelijk van de aard en omvang van de opgetreden reservetekorten. Deze termijn is op grond van het FTK 15 jaar geworden. Dit wordt een langetermijnherstelplan genoemd.

High yield obligaties

Obligaties die, net als credits, zijn uitgegeven door bedrijven. Obligaties worden bestempeld als high yield als ze zijn uitgegeven door minder kredietwaardige bedrijven. Het verwachte rendement maar ook het risico op dergelijke leningen is hoger dan op credits en staatsleningen.

Indexbeleggen

Een passieve beleggingsstijl waarbij de samenstelling (en daarmee de performance) van een gekozen benchmark zo nauwkeurig mogelijk wordt nagebootst. De samenstelling van de index kan in de portefeuille worden gereflecteerd door het opnemen van ieder aandeel van de index in dezelfde verhouding (replication) of door het selecteren van een kleiner aantal aandelen, dat de karakteristieken van de index weergeeft (techniek wordt sampling genoemd).

Inflatie

Verschijsel dat met verloop van jaren met een gelijk aantal euro's steeds minder gekocht kan worden. Hierbij wordt het volgende onderscheid gemaakt:

- prijsinflatie: consumenten kunnen steeds minder kopen als ze hetzelfde aantal euro's blijven besteden. Bij een koppeling aan een prijsindex blijven pensioenuitkeringen waardevast.
- looninflatie: werknemers kunnen steeds minder kopen als ze hetzelfde loon krijgen. Bij een koppeling aan een loonindex-cijfer blijven pensioenuitkeringen welvaartsvast.

Inflatie gerelateerde obligaties

Obligaties die (1) nominale coupons genereren en (2) waarvoor geldt dat de hoofdsom met de inflatie groeit.

Information ratio

Maatstaf voor rendementsrisico die gebruikt wordt bij het beoordelen van de prestatie van een vermogensbeheerder. De informatie ratio wordt berekend door de behaalde outperformance te delen door de tracking error. Hoe hoger de informatie ratio des te hoger is het behaalde rendement per eenheid risico.

Koerswaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

Liability Driven Investments (LDI)

Beleggingen in vastrentende waarden (vaak fondsen) met een relatief lange looptijd, met als doel het renterisico van de verplichtingen af te dekken.

Mandaatregeling

Een regeling waarin de bevoegdheden binnen bijvoorbeeld een pensioenfonds zijn vastgelegd. Op grond van de Pensioenwet moet een actuariële en bedrijfstechnische nota een mandaatregeling bevatten.

Mandaat vermogensbeheer

Het mandaat vermogensbeheer, ook wel beleggingsrichtlijnen of beleggingsinstructie genoemd, bevat de beleggingstechnische afspraken over het beheer van het vermogen. Het mandaat wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevat alle restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Marktrente

De rente zoals deze op een bepaald moment op de financiële markt geldt.

Marktwaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

Niet-beursgenoteerd

Effecten die niet op de beurs verhandelbaar zijn, maar slechts onderling. Ze kennen geen openbare prijzen of prijsvorming.

Outperformance

Het verschil tussen het behaalde rendement en het rendement van de benchmark (positief of negatief). Dit verschil geeft aan hoeveel waarde is toegevoegd door middel van actief beleggen. Outperformance wordt ook wel alpha genoemd.

Passief beleggen

Hieronder kan worden verstaan indexbeleggen of buy and hold beleggen. Het is gericht op het zo laag mogelijk houden van de transactiekosten.

Pensioenfondsen

Een fonds waarin voor de veiligstelling van de pensioenaanspraken, die voortvloeien uit een pensioenregeling, gelden worden bijeengebracht. Er zijn bedrijfstakpensioenfondsen, ondernemingspensioenfondsen, beroepspensioenfondsen en pensioenfondsen die individuele toezeggingen veilig stellen. In het algemeen staan pensioenfondsen onder toezicht van de overheid via De Nederlandsche Bank, tenzij het pensioenfonds uitsluitend pensioentoezeggingen veilig stelt die niet onder het overheidstoezicht vallen. Pensioenfondsen kunnen hun verplichtingen geheel of gedeeltelijk herverzekeren. Veelal is de rechtsvorm van pensioenfondsen een stichting, soms ook een B.V.; in het laatste geval gaat het doorgaans om één of enkele directiepensioenen.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). De Pensioenwet bevat een aantal regels en verplichtingen op dit gebied, die pensioenfondsen moeten naleven.

Performance

De performance van (een deel van) het vermogen geeft de beleggingsresultaten aan. Deze performance wordt in de regel vergeleken met de performance van de benchmark(index).

Pools

Is een vehikel waarin belegd wordt. Voor categorieën waar slechts een klein gedeelte van het vermogen in wordt belegd, is het beleggen middels een pool een efficiënte manier om een adequate spreiding te bewerkstelligen. Daarnaast kunnen de kosten (van beheer, bewaring, transacties en administratie) door schaalvoordelen bij pools lager uitvallen dan bij discretionair beheer.

Een nadeel van pools is dat het vaak 'standaard' producten zijn die geen ruimte bieden voor een eigen strategisch beleid voor een individueel pensioenfonds. Bovendien worden pools veelal als weinig transparant ervaren, omdat met men moeilijk het gevoerde beleid of de in rekening gebrachte kosten kan controleren (bijvoorbeeld als gevolg van summiere rapportages). Ook kan de verhandelbaarheid van de participaties aan beperkingen onderhevig zijn (vooral als het pensioenfonds één van de grotere participanten in een pool is). Tot slot is een groot nadeel dat bij een eventuele beëindiging van het beheer, er veelal geen ander alternatief is dan de participaties in de pools tegen aanzienlijke kosten te liquideren.

Private equity

Beleggen in private equity is het beleggen in aandelen van niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds, vermogensbeheerder of verzekeringsmaatschappij behaalt met zijn beleggingen.

Screening

Beleggingsportefeuilles kunnen worden gescreend op negatieve en positieve criteria. Vaak gaat men na welke producten en processen in strijd zijn met (inter-)nationale afspraken en verdragen. Vervolgens sluit men deze ondernemingen uit van belegging. Screening kan ook betekenen dat een belegger kijkt welke ondernemingen zich positief onderscheiden op bepaalde thema's. Vervolgens belegt hij een deel van zijn vermogen in deze bedrijven.

Solvabiliteit

Het vermogen van de pensioenuitvoerder om op langere termijn aan verzekerings- of pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Stemmen

Een manier om tijdens aandeelhoudersvergaderingen actief invloed uit te oefenen op de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd.

Strategische beleggingsmix

De lange termijn verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën (aandelen, vastrentende waarden, onroerend goed).

Tactische asset allocatie

Korte termijn asset allocatie waarmee wordt getracht voordeel te behalen uit de korte termijn rendement verwachting van beleggingscategorieën. Het houdt geen rekening met de verplichtingenstructuur van een pensioenfonds, maar neemt de strategische asset allocatie als uitgangspunt.

Tracking error

Risico maatstaf die weergeeft hoe groot de kans is dat de rendement afwijkt van de benchmark. De tracking error is gelijk aan de standaarddeviatie van deze afwijkingen. Een hoge tracking error betekent veel kans op een rendement ver onder of boven de benchmark.

Traditionele beleggingen

Aandelen en vastrentende waarden.

Valutahedging

Het afdekken van valutarisico door middel van valutatermijn-transacties.

Valutarisico

Koersrisico dat een belegger loopt door te beleggen in (effecten die noteren in) vreemde valuta.

Vastgoed

Direct: beleggingen in onroerende goederen. Indirect: participaties in beleggingsfondsen die beleggen in onroerend goed. Indirect kan weer uit beursgenoteerde of niet-beursgenoteerde fondsen bestaan.

Vastrentende waarden

Verzamelnaam voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen. Deze beleggingen worden ook wel als risicomijdend aangeduid.

Verantwoord beleggen

Zie: duurzaam beleggen.

Vermogensbeheerder

Een professionele beheerder van vermogens voor organisaties (zoals pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen) en/of vermogende particulieren. Vermogensbeheerders zijn vaak onderdeel van een bank of een financiële instelling. Maar zij kunnen ook een onafhankelijke organisatie zijn.

Zakelijke waarden

Verzamelnaam voor beleggingen in aandelen en beleggingen in onroerend goed. Deze beleggingen worden ook wel aangeduid als risicodragend.

Z-score

Jaarlijkse meting van de beleggingsresultaten van verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen.